

POSUDEK ŠKOLITELE DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: **Mgr. Jaroslava VÍTOVÁ**
Studijní obor: Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů
Školitel disertační práce: **doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.**
Název disertační práce: **Posuzování potřeb zájemců o pobytovou sociální službu pro seniory a naléhavosti jejich umístění**

Aktuálnost tématu

Pozornost disertační práce je věnována na oblast posuzování potřeb zájemců o pobytovou sociální službu pro seniory. Bylo v ní zpracováno široké množství analýz a uvedených statistických dat, vztahujících se i k problematice nákladovosti a financování sociálních služeb v ČR. Základním předpokladem – a nakonec i naplněným výsledkem – byla analýza společenského účelu, pro který je pobytová služba pro seniory určena. Autorka definuje sociální práci jako práci s lidmi v obtížných životních situacích, které na ně kladou až neúměrnou zátěž (str. 17). Smyslem sociální práce je pak pomoci starému člověku vyjít z bludného kruhu nezvládnutí (str. 23).

Disertační práce zcela v duchu svého takto pojatého záměru sleduje teoretické a praktické dimenze společensko-právního záběru analyzovaných zákonů, pojednává se zde dále o druzích „procesních řízení“, podmínkách použití, zahájení a průběhu těchto řízení a v neposlední řadě o formách praktické dimenze fungování moderní společnosti 21. století, kde státní a hospodářská moc vstupuje do přímého vztahu k omezujícím principům práva a otázka naléhavosti umístění seniorů v pobytových zařízeních nabývá výrazně sociálně-humanitárního charakteru. Navíc když počet rodin, ochotných a schopných se o svého nemocného a často i nesoběstačného člena rodiny postarat, klesá. Odpovídá tak i na otázky vztahu komunikace právních subjektů vzhledem k regulativním zásadám společnosti a státu, jaká je geneze vazeb veřejné správy k právním strukturám, ošetřující kategorii pobytové služby pro seniory, na jakých principech funguje právní úprava v rámci metod sbližování práva, sledující posuzování potřeb zájemců o pobytovou sociální službu, jaké je právně-procesní pozadí těchto soukromoprávních předpisů apod. Česká společnost byla vždy málo vlídná k diskriminačnímu chování vůči starší generaci. Velmi oceňuji právě tuto komparatistickou složku disertační práce, neboť značně přispěla k rozšíření informační databáze celého problému.

Splnění cíle

Disertační práce v podstatě splnila svůj vytčený cíl, a to analýzou klíčových zákonných norem – zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách v platném znění, vyhláškou č. 505/2006 Sb. a jejich praktickými dopady v terénu a přílohou k vyhlášce č. 332/2013 Sb.

K této analýze bych uvedl několik drobných poznámek, které ovšem nějak nesnižují hodnotu a kvalitu práce, spíš je uvádím jako náměty do diskuze nad analyzovaným tématem.

Je chvályhodné, že disertační práce se soustředila na problémy související s organizační strukturou a právním soukolím soukromo-právních vztahů týkajících se pobytových sociálních služeb pro seniory, tedy především v případě soukromých osob a věnuje se některým sporným otázkám v oblasti zkvalitňování legislativy.

Rovněž je chvályhodné, že disertační práce klade náležitý akcent na komparaci zmíněných právních úprav, jejich deskripci, interpretaci, kde identifikuje velmi obdobný, ale obsahově poněkud odlišný vývoj formování komparovaných právních úprav. Na str. 43-62 naznačila jasně i objektivní přístup k hodnocení celého problému.

Z hlediska metodiky by bylo možná lépe zvolit přístup, kde by neabsentoval úvod spočívající v obsírnějším historickém exkurzu tak, jak je ve zkratce uveden na str. 48-50. Autorka zvolila ve své podstatě spíš poněkud popisný a pro předmět a cíle práce jistě efektivní úvod; je sice v pořádku, že tím zamýšlela již v této části předestřít objasňující v dalším textu zmíněné cíle a metodiku zpracování práce, ale myslím si, že větší historické penzum by práci ještě více prospělo. Poté logicky už rovnou řeší otázky související se samostatným předmětem práce. Je to však otázka názoru a možná jistého jednostrannějšího „zatížení“ oponenta a jeho odbornosti. Proto nechci, aby tato moje námitka byla přečeňována.

Dobře je postavena hypotéza. Hypotéza obvykle bývá nejsložitější, ale také nejefektivnější částí takovýchto kvalifikačních prací, neboť ukazuje transparentně v kostce ujasnění celé problematiky zpracovávané v následujícím textu.

Metody disertace

V disertační práci byla použita základní metoda synchronní a zároveň i metoda diachronní. Doporučoval bych jen autorce věnovat větší pozornost sociogenním a geopolitickým souvislostem.

Jde o to, že interdisciplinární přístup, nutný k náročné analýze problému, k němuž vedle běžného východiska v teoretických znalostech patří také důkladné praktické zkušenosti, dělá disertantům obvykle největší problémy. Takový přístup je v praxi nutně doprovázen

schopností uplatnit metodický postup těchto disciplín při vlastní badatelské práci jako východisko poznání. Nutno poznamenat, že autorka toto úskalí zvládla obstojně.

Nechci podrobně popisovat strukturu disertace, je evidentní, že každý z metodických přístupů k tématu by si vyžádal samostatnou kapitolu. Všechny kapitoly předložené disertační práce využívají maximum dosažitelných pramenů a bez zbytečného teoretizování vystihují všechny podstatné detaily. Zdůraznil bych také promyšlenost ve stavbě celé práce a skloubenost jejích částí, jejichž pořadí nekopíruje pracovní postup; zvládnutí tematiky a detailní znalost prostředí umožnilo logický a nenásilný, navzájem vnitřně provázaný postup výkladu, s dílčím shrnutím a závěrečným jasným zasazením do souvislostí.

Výsledky disertace

Sociální služby pro seniory a způsob jejich financování se staly v ČR objektem zájmu posledních 10 let. V souvislosti s přípravou zákona o sociálních službách byly už v roce 2002 publikovány Standardy kvality sociálních služeb. Do tohoto materiálu byly aplikovány obecné modely kvality a zejména byly využity zkušenosti některých evropských zemí, např. Velké Británie. Jedním z hlavních cílů disertace bylo shrnout vše, co se obecně očekává od dobré sociální služby. Ukázalo se, že posuzování potřeb zájemců o pobytovou sociální službu bylo ovlivňováno celou řadou objektivních a subjektivních faktorů. Různé pohledy a dílčí odpovědi zveřejněné v disertační práci na tuto problematiku upozorňují. V každém případě je nutné vnímat každý osobní problém individuálně, v širších souvislostech, kde odpovědi nebývají jednoznačné.

Význam disertace pro společenskou praxi

Předložená disertační práce je teoretickým a empirickým vkladem do u nás nepříliš frekventovaného tématu, který důkladným způsobem analyzuje a zaplňuje mezeru v odborné literatuře. Analýza řešených problémů svědčí o pečlivé přípravě a značné akribii disertantky a přináší cenné poznatky, které by měla naše veřejná správa s legislativou akceptovat a zamyslet se na nimi. Stále platí slavné Senecovo o tom, že historie je naší pamětí a z chyb minulosti bychom se měli poučit, nikoliv je stupidně přenášet do současnosti.

Oponentura neshledává nic zásadního, co by eliminovalo přijetí disertační práce, a to jak z obsahového, tak i z formálního hlediska. Práce splnila stanovené zadání. Autorka ve své práci prokázala, že se bezpečně orientuje v dané problematice, a *lege artis* používá metody ve

vědecké práci takového typu obvyklé, pracuje dobře s literaturou, způsob citování a výběr literatury je standardní.

Předkládaná disertační práce proto vyhovuje požadavkům kladeným obvykle na vědecké práce tohoto druhu, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji, aby po její úspěšné obhajobě byl disertantce přiznán vědecký titul „doktor“ (ve zkratce „Ph.D.“).

V Praze dne 10. srpna 2016

podpis školitele disertační práce.....

